

"בציפייה לגאולה שלמה"

פרק ח תנ"ך

יחידה 15 | סירובו של יונה הנביא להינבא על נינוה - לדמותו של הרב גורן,
יחידת לימוד בתנ"ך לכיתות ד'-ח'
הרב יהודה טרופר, מפמ"ר תנ"ך

סירובו של יונה הנביא להינבא על נינווה - לדמותו של הרב גורן

15

יחידת לימוד בתנ"ך לכיתות ד'-ח' // הרב יהודה טרופר, מפמ"ר תנ"ך

פתיחה

המורה יכתוב על הלוח את המילה "שליח" וישאל את התלמידים אילו סוגי שליחים הם מכירים.

המורה יכתוב את תשובותיהם של התלמידים על הלוח בצורה של "שמש אסוציאציות". לאחר איסוף תשובותיהם של התלמידים יבקש המורה למצוא את כל הדברים המשותפים לכל סוגי השליחים.

מה משותף לכל השליחים?

1. לכל שליח יש משלח.
2. השליח אינו בוחר את המשימה שבה יעסוק.
3. תפקידו של השליח הוא לבצע את המשימה בשלמות, בין שהיא מוצאת חן בעיניו ובין שאינה מוצאת חן בעיניו.
4. הצלחתו של השליח היא במילוי השליחות, והוא אינו אחראי לתוצאה שתגרור השליחות שמילא.

המורה יספר לתלמידים סיפור על שליחים שמעלו בשליחותם (שליח של פיצה שהיה רעב, ובדרך למשפחה שאליה היה צריך להביא את הפיצה הוא אכל את הפיצה; שליח של חנות פרחים שהיה צריך להביא זר לכלה, ובמקום זה נתן אותו לכבשה רעבה שמצא בדרך וכד').

המורה ישאל את התלמידים: האם השליח מילא את שליחותו? האם העובדה

נושא היחידה

מדוע לא רצה יונה הנביא שאנשי נינווה יחזרו בתשובה, ומה הקשר לרב שלמה גורן?

רקע כללי

מטרתה של היחידה היא היכרות עם דמותו של הרב גורן מכמה נקודות מבט.

הרב גורן כתב רבות על התנ"ך; ביחידה זו נעסוק בחלק ממאמר הנוגע לספר יונה. כמו בכל שיעור תנ"ך, נקודת המוצא שלנו תהיה הפסוקים. לאחר מכן נעיין בקטע מתוך מאמר שכתב הרב שלמה גורן: "סירובו של יונה הנביא להינבא על נינווה". המאמר, שהתפרסם בספרו של הרב גורן "מועדי ישראל", עוסק בשאלה: "מדוע יונה הנביא לא רצה להחזיר בתשובה את אנשי נינווה?" התשובה שמביא הרב גורן במאמרו קשורה לאהבת המקדש ולרצון לשמור עליו.

הרב גורן מזוהה כמי שזכה לתקוע בשופר בהר הבית, מקום המקדש, בעת שחרורו משלטון הירדנים במלחמת ששת הימים. נעיין בקטעים מתוך הספר "בעוז ותעצומות" - אוטוביוגרפיה של הרב גורן, שמהם ניתן ללמוד על הקשר העז שחש הרב גורן לירושלים עיר הקודש ולמקום המקדש.

בשנה זו נציין יובל שנים לשחרור ירושלים, ואין מתאימה מדמותו של הרב גורן ללימוד על אהבת הנצח שבין עם ישראל לירושלים.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַיָּם וְאֶת הַיַּבָּשָׁה

- (א) וַיְהִי דְבַר ה' אֶל יוֹנָה בֶן אֹמֶתַי לֵאמֹר:
- (ב) קוּם לֶךְ אֶל נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרָא עֲלֶיהָ כִּי עֲלֹתָהּ רָעָתָם לִפְנֵי:
- (ג) וַיֵּקָם יוֹנָה לִבְרַח תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי ה' וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֹנִיָּה בָּאָה תַרְשִׁישׁ וַיֵּתֵן שָׂכְרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לָבוֹא עִמָּהֶם תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי ה':
- (ד) וְהָ הִטִּיל רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם וַיְהִי סָעָר גָּדוֹל בַּיָּם וְהָאֹנִיָּה חֲשֹׁבָה לְהִשָּׁבֵר:
- (ה) וַיִּירָאוּ הַמִּלְחָמִים וַיִּזְעְקוּ אִישׁ אֶל אֶלְהֵיו וַיִּטְלוּ אֶת הַכְּלִים אֲשֶׁר בָּאֹנִיָּה אֶל הַיָּם לְהִקָּל מַעַלְיָהֶם וַיּוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתִי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדֶם:
- (ו) וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחֲבִל וַיֹּאמֶר לוֹ מָה לָּךְ נִרְדָּם קוּם קְרָא אֶל אֱ-לֹהֶיךָ אוֹלֵי יִתְעַשֶׂת הָאֱ-לֹהִים לָנוּ וְלֹא נֹאבָד:
- (ז) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ לְכוּ וְנִפְלֶה גּוֹרָלוֹת וְנִדְעָה בְּשָׁלְמֵי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ וַיִּפְּלוּ גּוֹרָלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל עַל יוֹנָה:
- (ח) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה נָא לָנוּ בְּאִשֶּׁר לָמִי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ מָה מְלַאכְתְּךָ וּמֵאֵין תָּבוֹא מָה אֶרֶץְךָ וְאֵי מָזָה עִם אֲתָהּ:
- (ט) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֲבָרִי אֲנִכִּי וְאֵת ה' אֱ-לֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרָא אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַיָּם וְאֵת הַיַּבֶּשֶׁה:
- (י) וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יָרָא גְדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מָה זֹאת עָשִׂיתָ כִּי יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלִּפְנֵי ה' הוּא בֹרַח כִּי הִגִּיד לָהֶם:
- (יא) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מָה נַעֲשֶׂה לָּךְ וַיִּשְׁתַּק הַיָּם מַעַלְיָנוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסָעָר:
- (יב) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׂאוּנִי וְהִטִּילְנִי אֶל הַיָּם וַיִּשְׁתַּק הַיָּם מַעַלְיָכֶם כִּי יוֹדַע אֲנִי כִּי בְּשָׁלִי הַסָּעַר הַגָּדוֹל הָזֶה עֲלֵיכֶם:
- (יג) וַיַּחֲתְרוּ הָאֲנָשִׁים לְהַשִּׁיב אֶל הַיַּבֶּשֶׁה וְלֹא יָכְלוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסָעָר עֲלֵיהֶם:
- (יד) וַיִּקְרָאוּ אֶל ה' וַיֹּאמְרוּ אָנָּה ה' אֵל נָא נֹאבְדָה בְּנֶפֶשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאֵל תֵּתֵן עָלֵינוּ דָם נָקִיא כִּי אֲתָה ה' כְּאֲשֶׁר חָפְצָתָ עָשִׂיתָ:
- (טו) וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיִּטְלֻהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזְעָפוֹ:
- (טז) וַיִּירָא הָאֲנָשִׁים יָרָא גְדוֹלָה אֶת ה' וַיִּבְּחוּ זֶבַח לַה' וַיִּדְּרוּ נְדָרִים:

שכוונתו של השליח הייתה טובה משנה את העובדה שהשליחות לא מולאה? מה יגידו האנשים שחיוכו למשלוח? מה יגיד המשלח?

ביהדות ישנו שליח של ה' שנקרא "נביא". ה' הוא המשלח והוא קובע את מטרת השליחות ולמי צריך הנביא להתנבא. כמו לכל שליח, גם לנביא אין רשות לערער אחרי מי ששלח אותו, והוא צריך למלא את השליחות בדיוק כפי שהורה לו ה'.

היה נביא אחד שניסה להתחמק ממילוי שליחותו. בנביא הזה יעסוק הלימוד שלנו. שמו היה יונה, ומיד נגלה יחד מה היה אופי השליחות שעליה ציווה אותו ה' ומה הייתה תגובתו.

עיון בפסוקים

לפני הקריאה: המורה יבחר תלמידים שקוראים בצורה נכונה לתפקידים האלה: יונה, רב החובל, האנשים. את תפקיד המספר ישאיר המורה לעצמו.

במהלך קריאת הפסוקים, בכל פעם שמגיעים למקום שבו אחת הדמויות מדברת יקרא את הפסוקים התלמיד שנבחר לתפקיד זה.

המורה יחלק לתלמידים את פרק א' בספר יונה.

במקביל יקרין המורה את הפסוקים על הלוח (תחילה בלי ההדגשות).

המורה יאמר לתלמידים להוציא צבעים וידגיש יחד אתם (המורה על הלוח והתלמידים בדפים שקיבלו):

1. הדגישו **בצהוב** את שמו של השליח שקיבל שליחות מה'.
2. מתחו קו תחת המילים המתארות את השליחות שיונה נשלח אליה.
3. הדגישו **בכחול** את שמו של מי ששלח את יונה אל שליחותו (להסביר לתלמידים - בפסוק ה המילה 'אלהיו' אינה כינוי לה' אלא לאלילי המלחים, לכן לא נסמן מילה זו).
4. ישנם שלושה שורשים שחוזרים כמה פעמים במהלך הפסוקים. מצאו את שלושת השורשים. (א. יר"א ב. בר"ח ג. סע"ר)
5. הדגישו את השורש הראשון שמצאתם בצבע **ירוק**, את השורש השני בצבע **כתום** ואת השורש השלישי בצבע **סגול**.
6. פרט לרב החובל, מופיעות בסיפור דמויות נוספות. הקיפו **בעיגול** את הכינוי של אותן הדמויות שחוזר על עצמו בפסוקים.

המורה והכיתה יתבוננו יחד רק במילים שסומנו בתוך הפסוקים.

מיהו המשלח?	ה'
מיהו השליח?	יונה
מהי השליחות?	ללכת אל אנשי נינווה ולקרוא להם לשוב בתשובה, כי הם עושים מעשים רעים.

האם השליחות והתוצאות שלה קשורות רק ליונה?

**לא, גם לאנשי נינווה שיצטרכו להחליט האם להקשיב
לנביא ולשוב בתשובה או לא.**

האם יונה יוצא לשליחות?	לא.
מה הוא עושה?	בורח.
למה הבריחה גורמת?	לסערה.
מהו הרגש שחוזר בפסוקים יותר מכול? יראה - פחד.	
האם לדעתכם יונה מפחד מהסערה שבים?	

לא, הוא מוכן שיזרקו אותו לתוך הים.

אם כך, נצטרך לברר - ממה יונה מפחד? למה יונה בורח? מדוע השליחות מרתיעה אותו כל כך? האם הסערה היא רק זו שבים, או שהיא רומזת לנו על סערה גדולה יותר? (במידה שהזמן מאפשר ובכיתות ברמה גבוהה אפשר לתת לתלמידים להעלות את השאלות האחרונות).

בסופו של דבר יונה יוצא לשליחות ה'; הוא מזהיר את אנשי נינווה שיחזרו בתשובה, והם אכן חוזרים בתשובה. כשיונה רואה שאנשי נינווה חוזרים בתשובה ועונשם מתבטל, הוא מגיב כמתואר להלן:

"וַיֵּרָא הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדֶּרֶךְ הָרָעָה וַיִּנָּחֵם הָאֱלֹהִים עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לָהֶם וְלֹא עָשָׂה: וַיֵּרַע אֶל יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיַּחַר לוֹ: וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וַיֹּאמֶר אָנָּה ה' הֲלוֹא זֶה דִּבַּרְתִּי עַד הַיּוֹתִי עַל אֲדָמָתִי עַל כֵּן קִדְמָתִי לְבָרַח תִּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֵל חַנּוּן וְרַחוּם אָרְךָ אֲפִים וְרַב חֶסֶד וְנֶחֱם עַל הָרָעָה: וְעַתָּה ה' קַח נָא אֶת נַפְשִׁי מִמָּוֶת כִּי טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי." (יונה ג, י-ד)

יונה כועס על ביטול העונש וההרגשה שלו קשה כל כך, עד כי הוא מבקש מה' למות. מדוע יונה אינו שמח על חזרתם בתשובה?

נעיין בקטע ממאמרו של הרב שלמה גורן העוסק בשאלה זו.

בריחתו הגדולה של יונה הנביא תרשישה כדי לא להינבא על הפיכתה של נינווה העיר הגדולה, וכן פחדו וייאושו הגדול לבסוף, כאשר נבואתו לא התקיימה משום שאנשי נינווה חזרו בתשובה כתוצאה מאזהרתו של יונה, כמו שכתוב "וישבו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בפיהם" – תמוהים ומדהימים. למה פחד כל כך מהתשובה שעשו אנשי נינווה עד שביקש מהקב"ה "קח נא את נפשי ממני כי טוב מותי מחיי"? איזה אסון קרה לו במה שנינווה לא נהפכה, עד שביקש את מותו?

כשראה יונה שנינווה לא נהפכה או שמן השמים הודיעו לו לפני כן שהאלוקים ניחם על הרעה אשר דיבר לעשות לנינווה ולא עשה, הצטער על כך יונה מאוד והגיע לכלל ייאוש, עד שביקש את נפשו למות. משום שידע בנבואתו שהתוצאה של אי הפיכת נינווה הוא חורבן בית המקדש, כפי שבאמת קרה לבסוף, שאשור נלווה עם מחריבי בית המקדש. מסיבה זו ציפה יונה והתפלל לחורבנה של נינווה שנבנתה על ידי אשור.

זהו ההסבר האמתי למה השתמט יונה בכל כוחו מלהזהיר את נינווה שיחזרו בתשובה, משום שרצה שנינווה תחרב, וזה היה מונע את חורבן בית המקדש.

הרב שלמה גורן היה הרב הצבאי הראשון של צה"ל והרב הראשי הרביעי של ישראל. הוא היה תלמיד חכם גדול ועסק בנושאים רבים. הבולטים שבהם: הלכה, הלכות צבא ומדינה, בית המקדש והר הבית.

המורה יחלק לתלמידים את הציטוט מתוך מאמרו של הרב גורן "סירובו של יונה הנביא להינבא על נינווה".

יונה ידע שהוא מחויב לשליחותו, ועם זאת לא היה מסוגל לבצע שליחות שבסופו של דבר תפגע במקדש ובעם ישראל. אפשר לדון עם התלמידים על ההתלבטות הזו בין שני ערכים חשובים. ההכרעה שלו הייתה להציל את ירושלים מחורבן אפילו במחיר חייו שלו.

הצעות להמחשה

ראינו שליונה הנביא היה קשר מיוחד אל בית המקדש ולבניין ירושלים. גם לרב גורן,

מבט שלם

יונה הנביא התנבא בתקופת בית המקדש הראשון. במעשיו הוא מבקש למנוע את חורבן בית המקדש.

לאורך כל השנים נשמר הקשר בין עם ישראל לירושלים ולמקום המקדש. הכותל המערבי הוא שריד מהחומה שהקיפה את בית המקדש השני, ולסיום אנו פוגשים את הרב גורן, אחד מרבני הדורות האחרונים, שפעל בדור שבו זכינו לאתחלתא דגאולה ושבו אל מקום המקדש מתוך הרגשת חיבור ושייכות לקראת הגאולה השלמה במהרה בימינו.

סיכום

יונה הנביא והרב גורן חיו ופעלו בפער של אלפי שנים זה מזה. ובכל זאת, ישנם דברים המשותפים לשניהם. מהם הדברים האלו? (שליחות, קשר לירושלים, אהבת המקדש, אהבת ישראל) ערכים אלו הם ערכים שעוברים בעם ישראל מדור לדור. כולנו שליחי ה' בעולם. כולנו מחוברים לירושלים. כולנו מתפללים לראות במהרה בבניינה. יהי רצון שבמהרה בימינו נזכה לראות שתפילתנו לבניין ירושלים התקבלה, ונזכה לחגוג יחד, כל שבטי ישראל, בירושלים הבנויה.

כרטיס הסבר למוצג

שמות המציגים: _____ / _____

שם המוצג: _____

המוצג מתאר את: _____

בכרטיס שקיבלנו מסופר על: _____

המוצג שבחרנו להציג קשור למסופר בכרטיס כי: _____

שאת פירושו למדנו, היה קשר מיוחד לירושלים. הוא היה אחד ממשחררי ירושלים במלחמת ששת הימים.

צפייה בסרטון <https://www.youtube.com/watch?v=SRxP5JtbA34>

בסרטון אנו רואים את הרב גורן כשהגיע להר הבית ולכותל המערבי יחד עם חיילי הצנחנים.

כדי לדעת עוד על מעשיו של הרב גורן באותו יום גדול ומרגש נתחלק לקבוצות. כל קבוצה תקבל קטע שונה המתאר שלב בשחרור ירושלים מתוך הספר "בעוז ותעצומות", אוטוביוגרפיה של הרב גורן בעריכת אבי רט (הקטעים מצורפים בסיום המערך).

כל קבוצה צריכה לפעול על פי ההוראות הבאות:

- לקרוא את הקטע שקיבלה.
 - לבחור חפץ או מקום שמבטאים את הרעיון המרכזי בקטע ולצייר או ליצור אותו.
 - למלא כרטיס הסבר לחפץ או למקום הנבחר (דוגמת הכרטיס מצורפת בסוף המערך).
- את התוצרים של התלמידים מומלץ לסדר בתערוכה המבטאת את הקשר המיוחד של הרב גורן לירושלים ולשחרורה.
- אפשר לבצע את המשימה בכיתה או לתת אותה לתלמידים כמשימת בית.

מסרים והפנמה

- אי אפשר לברוח מה'. האדם הוא שליח ועליו לבצע את השליחות שה' הטיל עליו.
- בכל הדורות חש העם היהודי קשר מיוחד לירושלים ולמקדש. בכל תקופה הקשר הזה בא לידי ביטוי בצורות שונות.
- הזדהות עם דמותו של הרב גורן.

מכיוון שבאותו יום ידעתי שאנחנו עומדים לשחרר את העיר העתיקה ולהגיע אל הכותל המערבי, רצתי לפנות בוקר, בסביבות השעה ארבע, אל החותן שלי, הרב הנזיר ז"ל, שהיה לו בית כנסת בבית.

דפקתי בדלת, וכשהוא פתח אמרתי לו: "אני צריך את השופר של בית הכנסת שלכם. אנחנו הולכים לשחרר את הכותל המערבי". הוא התחיל לבכות מרוב התרגשות, עלה על השולחן (כי השופר היה חבוי באחד הארונות), ונתן לי את השופר.

(בעוז ותעצומות אוטוביוגרפיה של הרב גורן בעריכת אבי רט, עמ' 274)

ברגע שהתקרבונו לשער האריות התחלתי לתקוע בשופר, מפני שעל פי דין, בעת יציאה למלחמה יש לתקוע בחצוצרות או בשופרות, כפי שכתוב: "וְכִי תֵבְאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הָצָר הָצַר אֲתָכֶם וְהִרְעַתֶם בְּחִצְצֹת וְנִזְפָּתֶם לִפְנֵי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם וְנִשְׁעַתֶּם מֵאִיְבֵיכֶם". כך מובטח לנו הניצחון, ולשם כך לקחתי עמי את השופר - לתקוע במלחמה על שחרור ירושלים.

(בעוז ותעצומות אוטוביוגרפיה של הרב גורן בעריכת אבי רט, עמ' 274)

תקעתי בשופר עד שהגענו לטנק שנתקע בשער האריות וחסם את הכניסה להר הבית. קפצתי על הטנק וירדתי ממנו מצדו השני, והנה מצאתי את עצמי בשערי הר הבית. בדרך התחלתי לשאת תפילה תוך תקיעה בשופר, וצעקתי לחיילים: "בשם ה' תעשו ותצליחו. בשם ה' תשחררו את ירושלים, תעלו ותצליחו".

צעקתי לאורך כל הדרך, עד שהגענו ממש לתוך הר הבית.

(בעוז ותעצומות אוטוביוגרפיה של הרב גורן בעריכת אבי רט, עמ' 274)

"חיילים ובנים יקרים! על ידיכם נתגלגלה הזכות הגדולה ביותר של העם, מתגשמת תפילת הדורות וחזון הנביאים - 'כי אתה ה' באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה, כאמור ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה. ברוך אתה ה' מנחם ציון ובונה ירושלים' [...]"

(בעוז ותעצומות אוטוביוגרפיה של הרב גורן בעריכת אבי רט, עמ' 275)

הכנתי את המנשר שלי וקראתי אותו בתוך הר הבית:

"[...] חיילי ישראל אהובי העם, עטורי הגבורה והניצחון, ה' עמכם גיבורי החיל. מדבר אנכי אליכם מרחבת הכותל המערבי שריד בית מקדשנו. [...] זה היום קיוונו לו נגילה ונשמחה בישועתו. חזון כל הדורות נתגשם לעינינו. עיר האלוקים, מקום המקדש, הר הבית והכותל המערבי, סמל הגאולה המשיחית של העם, נגאלו היום על ידיכם גיבורי צבא הגנה לישראל. קיימתם היום את שבועת הדורות - 'אם אשכח ירושלים תשכח ימיני'.

[...] ועתה פתוחים שערי ציון וירושלים העתיקה ודרכי הכותל המערבי בתפילת בניה, בונה ומשחרריה בארץ וליהודי כל התפוצות שיעלו ויבואו להפיל תחינה לאל בורא עולם [...]"

(בעוז ותעצומות אוטוביוגרפיה של הרב גורן בעריכת אבי רט, עמ' 275)

"[...] ולציון ולשריד בית מקדשנו אנו מבשרים: שבו בנים לגבולם, עומדות כעת רגלינו בשערייך ירושלים, עיר שחוכרה לה יחדיו עם ירושלים היהודית החדשה. זאת העיר כלילת יופי משוש כל הארץ, עיר הבירה למדינת ישראל הנצחית. בשם כל קהל ישראל בארץ ובגולה הנני מברך בשמחה עילאית, ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגענו לזמן הזה, לשנה הזאת בירושלים הבנויה. שלמה גורן, אלוף, הרב הראשי לצה"ל."

(בעוז ותעצומות אוטוביוגרפיה של הרב גורן בעריכת אבי רט, עמ' 275-276)

החלטתי שאני יורד אל הכותל המערבי, שבשלב זה אף אחד עדין לא הגיע אליו. לא ידעתי את הדרך מהר הבית לכותל המערבי, אך היו שם שני צנחנים שהכירו אותה. לקחתי אותם אתי ועם הנהג ויצאנו משער המוגרבים. הגענו לשער שממנו יש לרדת במדרגות עד לכותל המערבי, אך הוא היה נעול בשרשרת ברזל ובמנעול. הצעתי שנפעיל כוח באמצעות הכתפיים שלנו. ארבעתנו התחלנו לדחוף, וכך נפרץ השער.

ירדתי אל רחבת הכותל, וכמו פטה-מורגנה, ראיתי הבזק של אור שסנוור אותי. מתחת למנהרה, מצד שמאל, הגיע פתאום ערבי אחד והגיש לי כיסא כדי שאשב. התחלתי להתפלל ואמרתי תהילים של יום רביעי [...]. לאחר מכן תקעתי בשופר. [...] אחרי זה התחילו לרדת חיילים וצנחנים נוספים מהר הבית לכותל דרך שער הברזל ששברנו.

(בעוז ותעצומות אוטוביוגרפיה של הרב גורן בעריכת אבי רט, עמ' 276)